

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2023 m. rugpjūčio 1 d. Nr. 4D-2023/1-504
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl tuomečio Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos¹ (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba arba NŽT) Vilniaus miesto skyriaus (toliau – NŽT Vilniaus miesto skyrius) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su 2022 m. birželio 6 d. ir 2022 m. rugpjūčio 31 d. kreipimusi nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas nurodė – „NŽT Vilniaus miesto skyriui buvo pateikti prašymai: 2022-08-31 Nr. 49JP-3841 dėl sutikimo statinio paskirties keitimui <...>, Vilnius, 2022-06-06 Nr. 49JP-2487 dėl sklypo nuomos <...>, <...>. Prašymai iki dabar dar nėra išnagrinėti.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierė kreipėsi į Nacionalinę žemės tarnybą. Iš NŽT pateiktų dokumentų nustatyta toliau pateikiama informacija:

5.1. *dėl 2022-06-06 kreipimosi (reg. Nr. 49JP-2487):*

5.1.1. UAB „A“, kurios interesams pagal 2022-06-03 įgaliojimą turi teisę atstovauti Pareiškėjas, pateikė NŽT Vilniaus miesto skyriui 2023-06-06 prašymą (reg. Nr. 49JP-2487), kuriuo prašė išnuomoti naudojamą kitos paskirties valstybinės žemės sklypą <...>, Vilniuje, šiai bendrovei priklausančių pastato-dirbtuvių <...> ir kitų inžinerinių statinių (tvora, aikštelė) eksploatacijai (toliau – 2022-06-06 prašymas).

Kartu su šiuo prašymu buvo pateikti 1998-11-10 valstybinės žemės nuomos sutartis Nr. 686 / No1998-19683, vėlesni susitarimai dėl šios sutarties pakeitimo bei Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašas (registro Nr. 1/28424) (kopijos), iš kurių matyti, kad valstybinės žemės sklypas <...>, Vilniuje, yra išnuomotas UAB „A“ „iki prireiks visuomenės poreikiams, bet ne ilgiau kaip trejiems metams, skaičiuojant nuo šio susitarimo pasirašymo dienos“, įrašas apie šį sandorį Nekilnojamojo turto registre galioja nuo 2018-04-27.

¹ Nuo 2023 m. sausio 4 d. Nacionalinė žemės tarnyba priskirta Aplinkos ministerijos valdymo sričiai.

5.1.2. NŽT Vilniaus miesto skyrius 2022-10-20 raštu Nr. 49SD-13246-(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę, prašydamas informuoti, ar pagal teritorijų planavimo dokumentus žemės sklypą [<...>, Vilniuje] numatyta naudoti visuomenės poreikiams.“

5.1.3. NŽT Vilniaus miesto skyrius 2022-11-08 atliko faktinių duomenų patikrinimą vietoje, kurio metu buvo nustatyta, kad pastatas-dirbtuvės <...>, nuosavybės teise priklausantis UAB „A“ yra naudojamas ir jo faktinė būklė atitinka Nekilnojamojo turto registre įregistruotą tiesioginę paskirtį.

5.1.4. Kartu NŽT Vilniaus miesto skyrius 2022-12-20 raštu Nr. 49SD-15049-(14.49.136 E.) „Dėl valstybinės žemės nuomos sutarties projekto derinimo“ (toliau – 2022-12-20 raštas), išsiųstu elektroniniu paštu 2022-12-20 11:50 val., į pašto dėžutę <...>, UAB „A“ buvo išsiųstas susitarimo dėl valstybinės žemės sklypo <...>, Vilniuje, nuomos sutarties pakeitimo projektas, kurį buvo prašoma suderinti ir informaciją apie sutikimą (pasirašytą susitarimo projektą) arba nesutikimą su parengtu susitarimo projektu atsiųsti NŽT Vilniaus miesto skyriui.

5.2. dėl 2022-08-31 kreipimosi (reg. Nr. 49JP-3841):

5.2.1. Pareiškėjas, atstovaudamas UAB „B“ interesams, pateikė NŽT Vilniaus miesto skyriui 2022-08-31 prašymą išduoti sutikimą statinio paskirties keitimui, atliekant paprastojo remonto projektą“ (reg. Nr. 49JP-3841) (toliau – 2022-08-31 prašymas), kuriuo prašė išduoti sutikimą gamybinio pastato, esančio <...>, Vilniuje, paskirties keitimui į sandėlį, atliekant paprastojo remonto projektą.

5.2.2. NŽT Vilniaus miesto skyrius 2023-05-18 raštu Nr. 49SD-6160-(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – 2023-05-18 raštas) elektroniniu paštu <...> buvo pateiktas atsakymas į 2023-08-31 prašymą.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnis* – „Seimo kontrolierių veiklos tikslai: 1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...].“

6.2. *Viešojo administravimo įstatymo:*

2 straipsnio 10 dalis – „Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus. [...].“

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 3) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato; [...].“

10 straipsnio 4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

7. Kiti teisės aktai – *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875* (toliau – Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės) *42 punktas* – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. Jeigu asmuo, pateikdamas prašymą ar skundą vietoje (institucijoje), aiškiai žodžiu nurodo

pageidaujama atsakymo gavimo būdą, asmenį aptarnaujantis institucijos darbuotojas tą informaciją užfiksuoja ir asmeniui yra atsakoma jo pageidautu būdu.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

8.1. „Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (LVAT 2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. [...] (LVAT 2013 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-708/2013, 2014 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-997/2014).

8.2. „Mokslinėje literatūroje apibrėžiamo „gero administravimo“, „gero valdymo“, „atsakingo valdymo“ principo esmę sudaro viešosios administracijos veiklos atvirumas ir skaidrumas, teisingas ir per protingą terminą administracinių procedūrų įgyvendinimas ir kitos taisyklės, kurių tikslas yra asmens teisių ir laisvių, taip pat teisėtų interesų laikymosi užtikrinimas įgyvendinant viešojo valdymo (administravimo) veiklą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-141-492/2018).

Tyrimo išvados

9. Remiantis Pareiškėjo skunde nurodyta ir tyrimo metu surinkta informacija (pažymos 2, 5 punktai), teisiniu reglamentavimu ir aktualia teismų praktika, pacituotais šios pažymos 6–8 punktuose, susijusia su NŽT Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant 2022-06-06 ir 2022-08-31 prašymus, konstatuotina:

9.1. dėl 2022-06-06 prašymo.

9.1.1. 2022-06-06 prašymu iš esmės buvo prašoma pratęsti su UAB „A“ sudarytos valstybinės žemės nuomos sutarties terminą dėl žemės sklypo <...>, Vilniuje, nuomos. Skyrius, siekdamas išsiaiškinti valstybinės žemės nuomos sutarties pratęsimo galimybę, ėmėsi aktyvių veiksmų (2022-10-20 kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę, 2022-11-08 atliko žemės naudojimo valstybinę kontrolę), praėjus daugiau kaip keturiems mėnesiams nuo 2022-06-06 prašymo gavimo dienos (pažymos 5.1.1 – 5.1.3 papunkčiai), nors, pagal Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalį šis prašymas privalėjo būti išnagrinėtas per 20 darbo dienų nuo jo gavimo dienos (pažymos 6.2 papunktis). Seimo kontrolierei nebuvo pateikta duomenų, patvirtinančių, kad šio prašymo nagrinėjimas NŽT Vilniaus miesto skyriuje, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalimi, būtų buvęs pratęstas ir Pareiškėjas būtų buvęs apie tai informuotas.

NŽT Vilniaus miesto skyrius, spręsdama klausimus dėl valstybinės žemės nuomos, veikia kaip viešojo administravimo subjektas, todėl jo veikla turi atitikti gero viešojo administravimo principo imperatyvus. Geras viešasis administravimas yra grindžiamas teisės principais, kurių paisyti privalo kiekvienas pareigūnas, vykdydamas jam patikėtas valstybės funkcijas. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas efektyvumo principas, įpareigojantis viešojo administravimo subjektą sprendimą priimti ir naudoti jam skirtus išteklius kuo mažesnėmis sąnaudomis, nagrinėjamu atveju – kuo mažesnėmis laiko sąnaudomis (pažymos 6.2 papunktis). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, pasisakydamas dėl kito – gero viešojo administravimo principo, pažymėjo, kad gero viešojo administravimo principo turinys apima Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintus viešojo administravimo principus bei kad jo esmę sudaro institucijų pareiga padėti, veikti aktyviai bei per protingą terminą įgyvendinti procedūras (pažymos 8.1–8.2 papunkčiai). Toks NŽT Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų elgesys, kai žemės administravimo srityje privalomi atlikti veiksmai buvo atliekami per ilgai, ilgiau nei 4 mėnesius buvo delsiama atlikti veiksmus, laikytinas neveikimu ir nedera su gero viešojo administravimo principo imperatyvais (pažymos 6.2, 8.1–8.2 papunkčiai).

9.1.2. Atsakymas į 2022-06-06 prašymą buvo pateiktas NŽT Vilniaus miesto skyriaus 2022-12-20 raštu, išsiųstas elektroniniu paštu. Tačiau dėl nežinomų priežasčių, galimai techninių kliūčių, nebuvo pristatytas į adresato <...> elektroninio pašto dėžutę. Todėl NŽT teiktina rekomendacija šiuo klausimu (pakartotinai išsiųsti atsakymą Pareiškėjui).

9.2. dėl 2022-08-31 prašymo.

Atsakymas į 2022-08-31 prašymą, įformintas NŽT Vilniaus miesto skyriaus 2023-05-18 raštu, buvo pateiktas Pareiškėjui po jo skundo pateikimo Seimo kontrolieriui, praėjus daugiau kaip 8 mėnesiams nuo 2022-08-31 prašymo gavimo NŽT Vilniaus miesto skyriuje (pažymos 5.2 papunktis), taip nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies, įpareigojančios išnagrinėti prašymą per 20 darbo dienų nuo jo gavimo institucijoje dienos (pažymos 6.2 papunktis), Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto efektyvumo principo bei gero viešo administravimo principo (pažymos 8.1–8.2 papunkčiai) imperatyvų.

10. Įvertinus nagrinėjamą situaciją, pastebėtina, kad NŽT Vilniaus miesto skyriaus pareigūnai, atsakymus į 2022-06-06 ir 2022-08-31 prašymus pateikė nesilaikydami Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies nuostatų, nagrinėdami šiuos prašymus, dėsė imtis aktyvių veiksmų, neveikė taip, kaip privalėjo veikti, o tai nedera su Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto efektyvumo principo bei gero viešojo administravimo principo imperatyvais. Todėl konstatuotinas Pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejis ir jo skundas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia Pareiškėjo skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su 2022-06-06 ir 2022-08-31 prašymų nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja:

Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriui:

12.1. atkreipti dėmesį į šio tyrimo metu nustatytą ir konstatuotą Pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejus, jį aptarti su Pareiškėjo 2022-06-06 ir 2022-08-31 prašymus nagrinėjusiais Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnais bei įpareigoti juos ateityje tinkamai įgyvendinti gero administravimo principą.

12.2. pakartotinai išsiųsti Pareiškėjui atsakymą į 2022-06-06 prašymą bei susitarimo dėl valstybinės žemės sklypo <...>, Vilniuje, nuomos sutarties pakeitimo projektą.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierę Eriką Leonaite
pavadojanti Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė